

Vattenkraften behöver ny lagstiftning

Många vattenkraftverk har gamla tillstånd, ibland hundra år gamla. Moderna miljövillkor saknas, som krav på fiskvandringvägar. Nu finns ett lagförslag från regeringen som kräver prövning av alla kraftverk mot miljöbalkens hänsynsregler. Vi uppmanar alla att ställa sig bakom förslaget.

Vattenkraft är viktig för Sverige. Den är förnybar, kan lagras och står för nära halva elproduktionen. Men den har stor negativ påverkan på vattenmiljön. Dammar hindrar fisk från att vandra. Vattnet stängs av och torrlägger älvar och åar. Arter som lax, öring, harr, ål och flodpärlmussla drabbas. Hälften av de ålar som växer upp i svenska vatten strimlas i vattenkraftverkens turbiner på väg till havet. Därför måste kraftverken få moderna villkor, med fiskvandringvägar och minimitappningar. Det skulle ge rikare vattenmiljöer och gynna sportfisket och turismen.

Regeringen har nu lagt ett förslag som tar hänsyn till både behov av miljöskydd och säkrad elproduktion. Förslaget står på tre ben: En rättssäker prövning, en nationell prövningsplan och en solidarisk finansiering. De stora kraftbolagen bekostar åtgärder för de små kraftverken. Enligt förslaget ska:

- Alla svenska vattenkraftverk miljöprövas med avvägningar mellan elproduktion, naturvärden och kulturvärden.
- Tillstånd och villkor styrs av Vattendirektivets miljökvalitetsnormer. Kraven ska dock kunna anpassas för samhällsviktiga verksamheter.
- Tillstånd vara tidsbegränsade till i regel 20 år.
- Verksamhetsutövarna bekosta miljöanpassningar, processer och produktionsförluster.

Hur ska då ägare till små vattenkraftverk klara omställningen? Lagförslaget anger tre sätt:

1. De stora vattenkraftägarna ska solidariskt bekosta miljöanpassningar, processer och produktionsförluster i alla svenska kraftverk.
2. Uppskov ska kunna ges för de kraftverk som idag helt saknar tillstånd och är föremål för föreläggande från länsstyrelserna. De lämnas ifred i väntan på prövning tillsammans med andra kraftverk i samma avrinningsområde.
3. Kravet på fullständiga miljökonsekvensbedömningar vid prövningar har tagits bort.

Vi är inte helt nöjda med förslaget. Men det är en rimlig kompromiss, där olika krav vägts samman. Alternativet, att inte införa en ny lagstiftning, skulle vara sämre för både företag och miljö. Lagförslaget kommer att ge rikare vattenmiljöer, förutsägbarhet för verksamhetsutövarna, tryggad elproduktion och dessutom gynna besöksnäringen. Ett antal mindre kraftverk måste stängas, men ökad framtida nederbörd kommer att täcka det produktionsbortfallet. Lagförslaget hotar alltså inte Sveriges elförsörjning.

Kulturmiljöer och ägare till små kraftverk kommer att skyddas. Vi uppmanar därför regeringen att gå vidare med förslaget och riksdagen att rösta igenom det. För att klara ett ökat antal prövningar vill vi också ha mer resurser till domstolar och länsstyrelser.

Karin Lexén, generalsekreterare Naturskyddsföreningen

Björn Abelsson, ordförande, Naturskyddsföreningen Västernorrland